

LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBA MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

#57 | 2013-4

LATVIJAS REPUBLIKAS
EKONOMIKAS MINISTRĪJA

LATVIJAS REPUBLIKAS
CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE

© 2013 | Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 293
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <http://www.em.gov.lv>

ISSN 1407-5350

SATURS

EKONOMISKAIS STĀVOKLIS ĪSUMĀ	4
ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE	5
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: IZLIETOJUMS.....	6
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: NOZARU ATTĪSTĪBA	8
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA.....	10
INVESTĪCIJAS	12
ĀRĒJĀ TIRDZniecība	14
MAKSĀJUMU BILANCE	16
CENAS	18
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI.....	20
VALSTS BUDŽETS	22
DARBA TIRGUS.....	24
IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMI.....	26
STARPTAUTISKIE SALĪDZINĀJUMI.....	28

EKONOMISKAIS STĀVOKLIS ĪSUMĀ

2013. gadā Latvijā turpinās tautsaimniecības izaugsme. IKP trīs ceturkšņos bija par 4,2% lielāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Kopš 2011. gada Latvijas ekonomikas izaugsmes tempi ir vieni no straujākajiem ES. Tomēr IKP joprojām ir par gandrīz 10% mazāks nekā pirms krīzes 2007. gadā.

Kopš 2010. gada Latvijas preču un pakalpojumu eksports ir audzis ļoti strauji un ir galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Eksporta apjomi 2012. gadā par gandrīz 20% pārsniedza pirmskrīzes līmeni. 2013. gadā, saglabājoties zemam pieprasījumam vairākās tirdzniecības partnervalstīs, kā iepriekš tika prognozēts, Latvijas eksporta dinamika ir kļuvusi mērenāka – eksporta apjomi trīs ceturkšņos bija vien par 1,4% lielāki nekā pirms gada. Eksporta iespēju sašaurināšanās, īpaši gada pirmajā pusē, ietekmēja atsevišķas apstrādes rūpniecības nozares. Kopumā trīs ceturkšņos ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā bija par 0,8% mazāki nekā pirms gada.

Lielāks devums izaugsmē 2013. gadā ir iekšzemes pieprasījumam. Privātais patēriņš 2013. gada trīs ceturkšņos bija par 5,7% lielāks nekā pirms gada. Stabila izaugsme vērojama

tādās lielās tautsaimniecības nozarēs kā tirdzniecība, komercpakalpojumi un būvniecība.

Turpina uzlaboties situācija darba tirgū – pieaug darbavietu skaits un darba samaksa, mazinās bezdarbs. 2013. gadā nodarbināto skaits varētu sasniegt 895,8 tūkst. – par 20 tūkst. jeb 2,3% vairāk nekā vidēji 2012. gadā. Savukārt bezdarba līmenis varētu sarukt līdz 12 procentiem.

Mazinoties ārējo faktoru spiedienam, patēriņa cenu dinamika 2013. gadā ir ļoti mērena. Novembrī patēriņa cenas bija par 0,4% zemākas nekā pirms gada. Cenu tendences 2013. gadā lielā mērā ietekmēja cenu samazināšanās pārtikai, degvielai un siltumenerģijai. Sagaidāms, ka 2013. gadā kopumā vidējais patēriņa cenu līmenis saglabāsies iepriekšējā gada līmenī.

Turpmākajos mēnešos liela loma izaugsmē būs iekšzemes pieprasījumam, ko veicinās situācijas uzlabošanās darba tirgū. Sagaidāms, ka arī eksporta iespējas varētu nedaudz uzlaboties, jo pakāpeniski stabilizējas ekonomiskā situācija Latvijas tirdzniecības partnervalstīs. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2013. gadā Latvijas ekonomikas izaugsme varētu sasniegt 4,5 procentus.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2008	2009	2010	2011	2012	2013p
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>						
Iekšzemes kopprodukts	-2,8	-17,7	-1,3	5,3	5,2	4,5
Patēriņa cenas	15,4	3,5	-1,1	4,4	2,3	0,0
Nodarbināto skaits	-0,2	-13,9	-6,4	1,3	1,6	2,3
<i>procentos</i>						
Bezdarba līmenis	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	12,0
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>						
Vispārējā valdības sektora balance	-4,2	-9,7	-8,1	-3,6	-1,4	-1,1
Eksporta-importa saldo	-13,7	-1,5	-1,4	-4,8	-3,9	-2,3

p – prognoze

Globālā ekonomikas attīstība joprojām ir vāja un dažādos reģionos atšķirīga. Attīstītājās valstīs izaugsmes perspektīvas lēni uzlabojas. Savukārt attīstības valstīs situācija ir nedaudz pasliktinājusies, lai arī izaugsmes tempi tajās joprojām ir salīdzinoši strauji.

Pēc pusotra gada recesijas Eiropas Savienībā IKP 2013. gada 2. ceturksnī pieauga. Izaugsme turpinājās arī 3. ceturksnī, kad IKP bija par 0,2% lielāks nekā iepriekšējā ceturksnī. Arī jaunākie konjunktūras apsekojumi liecina, ka ekonomiskās aktivitātes ES pakāpeniski palielinās. Lai arī kopumā ekonomiskā situācija stabilizējas, attīstības tendences dalībvalstīs joprojām ir atšķirīgas. Piemēram, jaunajās ES dalībvalstīs izaugsme ir straujāka nekā vidēji reģionā. Savukārt Baltijas valstīs ir vērojami straujākie ekonomikas izaugsmes tempi ES.

ASV ekonomikā 2013. gada 3. ceturksnī turpinās izaugsme – gada griezumā IKP pieauga par

1,8%. Fiskālās politikas sarežģījumi nav būtiski ietekmējuši ekonomikas attīstības tendences.

Āzijas valstīs globālo krīzi ir pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstīs, tomēr vājais ārējais pieprasījums ierobežo reģiona izaugsmi.

NVS reģiona atgūšanās pēc krīzes periodā lielā mērā ir atkarīga no resursu cenām. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga. Krievijā izaugsmes tempi gada griezumā mazinās jau sesto ceturksni (no 4,8% 2012. gada 1. ceturksnī līdz 1,2% 2013. gada 3. ceturksnī), ko noteica neliels rūpniecības, eksporta un investīciju apjoma kritums.

Pēc Starptautiskā valūtas fonda prognozēm pasaules ekonomikā 2013. gadā sagaidāms pieaugums par 2,9%, bet 2014. gadā globālā izaugsme varētu pārsniegt 3,6 procentus.

Pasaules ekonomikas attīstība

IKP izmaiņas procentos

	2009	2010	2011	2012	2013 SVF*	2013 EK**
Pasaule	-0,9	5,2	3,9	3,1	2,9	2,8
ASV	-2,8	2,5	1,8	2,8	1,6	1,6
Japāna	-5,5	4,7	-0,6	1,9	2,0	2,1
Ķīna	9,2	11,6	9,4	7,8	7,6	7,5
NVS	-6,7	4,9	4,8	3,3	2,1	2,3
ES-27, tai skaitā:	-4,5	2,0	1,6	-0,4	0,0	0,0
Vācija	-5,1	4,0	3,3	0,7	0,5	0,5
Zviedrija	-5,0	6,6	2,9	0,9	0,9	1,1
Lielbritānija	-5,2	1,7	1,1	0,1	1,4	1,3
Latvija	-17,7	-1,3	5,3	5,2	4,0	4,0
Lietuva	-14,8	1,6	6,0	3,7	3,4	3,4
Igaunija	-14,1	2,6	9,6	3,9	1,5	1,3

Avots: Starptautiskais valūtas fonds

* Starptautiskā valūtas fonda prognoze;

** Eiropas komisijas prognoze

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: IZLIETOJUMS

Pēc vairāku gadu straujās ekonomiskās izaugsmes, kad IKP vidējie gada pieauguma tempi 2005.-2007. gadā pārsniedza 10%, Latvijas ekonomikā 2008. gadā globālās finanšu krīzes rezultātā iestājās recesija. Krīzes laikā IKP samazinājās par ¼ daļu. Kopš 2009. gada beigām Latvijas ekonomikā ir atsākusies izaugsme.

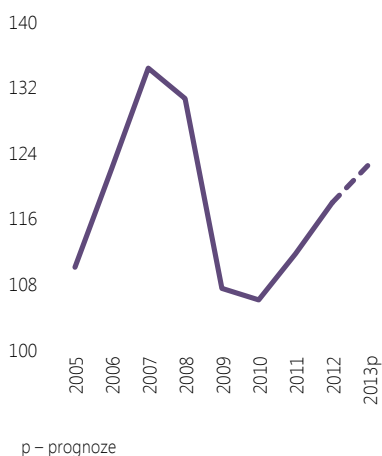
Vēl 2012. gada sākumā Latvijas tautsaimniecības perspektīvas tika vērtētas ļoti piesardzīgi, jo bija bažas kā ekonomiskās situācijas pasliktināšanās ES ietekmēs Latvijas izaugsmes tempus. Tomēr Latvijas ekonomika bija noturīga pret ārējās vides satricinājumiem un kopumā 2012. gadā IKP par 5,2% pārsniedza 2011. gada līmeni. Arī 2013. gada trīs ceturkšņos turpinās izaugsme un IKP bija par 4,2% lielāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Lai arī pēdējos gadus Latvijas ekonomikā ir vērojama straujākā izaugsme ES, tomēr IKP vēl ir par gandrīz 10% mazāks nekā bija pirms krīzes – 2007. gada beigās.

Kopš 2010. gada Latvijas preču un pakalpojumu eksports ir audzis ļoti strauji un ir galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Eksporta apjomi 2012. gadā par gandrīz 20% pārsniedza pirmskrīzes līmeni.

2013. gada trīs ceturkšņos, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, eksporta pieaugums ir kļuvis mērenāks. 2013. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2. ceturksnī, preču un pakalpojumu eksporta apjomi samazinājās par 0,3% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet salīdzinājumā ar 2012. gada 3. ceturksnī – samazinājās par 1,3 procentiem.

Iekšzemes kopprodukts

2004. gads = 100

Iekšzemes kopprodukta izlietojums

izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

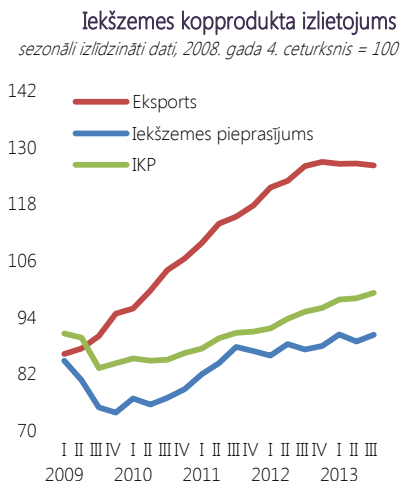
	2009	2010	2011	2012	2013 1-3.cet.
Iekšzemes kopprodukts	-17,7	-1,3	5,3	5,2	4,2
Privātais patēriņš	-22,6	2,3	4,8	5,8	5,7
Valsts patēriņš	-9,4	-7,9	1,1	-0,2	2,8
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-37,4	-18,1	27,9	8,7	-1,8
Eksports	-13,1	12,5	12,4	9,4	1,4
Imports	-31,7	11,8	22,3	4,5	-1,2

Aizvien lielāks devums izaugsmē ir privātajam patēriņam. Tā pieaugumu turpina sekmēt nodarbinātības kāpums un darba samaksas pieaugums. 2013. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2. ceturksnī, privātais patēriņš pieauga par 0,7% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 4,9% lielāks nekā pirms gada, tomēr tas joprojām ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

Investīciju apjomi 3. ceturksnī pieauga un bija par 3% lielāki nekā pirms gada. Investīciju kāpumu joprojām ierobežo vājā kreditešana.

Krīzes laikā, samazinoties iekšējam pieprasījumam, importa apjomi strauji saruka. Pēdējos gados pakāpeniski palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm iekšējā tirgū, arī pieprasījums pēc importa pakāpeniski aug. Tomēr 2013. gadā importa dinamika ir mērena. 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2012. gada 3. ceturksnī imports samazinājās par 1,4%. To lielā mērā ietekmēja samazinājums atsevišķās preču grupās kā minerālie produkti un transportlīdzekļi, kā arī pakalpojumu importa apjomu kritums. 2013. gada 3. ceturksnī eksporta-importa saldo bija -2,8% no IKP. 2013. gada palielinās valdības patēriņš – 3. ceturksnī tas bija par 1,4% lielāks nekā pirms gada.

No 2009. gada otrās puses līdz 2012. gada beigām patērētāju konfidence uzlabojās salīdzinoši strauji, tomēr joprojām tā bija negatīva. 2013. gadā patērētāju konfidences uzlabošanās vairs nav tik strauja. 2013. gada novembrī tā saglabājās 2012. gada līmenī. To lielā mērā noteica patērētāju bažas par iespējamo cenu pieaugumu nākotnē.

Iekšzemes kopprodukta izlietojums pa ceturkšņiem

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2011		2012		2013				
	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Iekšzemes kopprodukts	7,3	5,1	7,1	4,9	4,6	4,6	3,8	4,3	4,5
Privātais patēriņš	6,0	4,3	5,7	7,4	5,4	4,5	5,9	6,5	4,9
Valsts patēriņš	2,8	-1,1	0,7	0,5	-1,7	-0,2	1,1	5,8	1,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	27,6	26,0	35,7	16,4	-1,9	1,0	-12,0	1,1	3,0
Eksports	10,3	10,2	12,4	5,9	9,4	10,1	3,6	2,4	-1,3
Imports	21,6	18,0	11,2	6,2	-0,4	2,5	2,2	-4,2	-1,4

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: NOZARU ATTĪSTĪBA

Krīzes laikā uzlabojoties konkurētspējai, kopš 2009. gada otrās puses līdz 2012. gada beigām izaugsme bija vērojama visās tirgojamās nozarēs (lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības un transporta pakalpojumu nozarēs). Strauji ražošanas apjomi palielinājās arī galvenajā eksporta nozarē – apstrādes rūpniecībā. Pakāpeniski palielinājās tirgojamo nozaru īpatsvars kopējā tautsaimniecības struktūrā. Tirgojamo nozaru izaugsme un ienākumu pieaugums no eksporta ir veicinājuši arī uz iekšējo pieprasījumu orientēto nozaru attīstību.

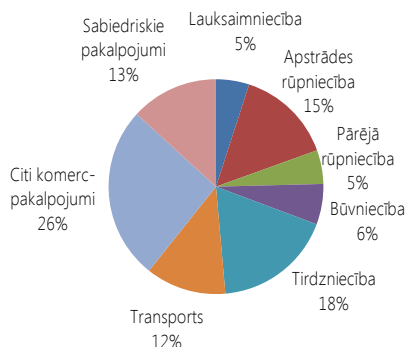
2012. gadā, neraugoties uz sarežģīto situāciju ārējā vidē, apstrādes rūpniecībā saglabājās stabila izaugsme (par 9,4%).

Vājš pieprasījums eksporta tirgos 2013. gada sākumā piebremzēja apstrādes rūpniecības izaugsmi. 1. pusgadā ražošanas apjomi bija par 2,6% mazāki nekā pirms gada. Turpretim gada otrajā pusē situācija nozarē pakāpeniski uzlabojas. 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2012. gada 3. ceturksnī, apstrādes rūpniecības apjomi pieauga par 2,5 procentiem.

Transporta un uzglabāšanas nozarē 2013. gads nav tik veiksmīgs kā iepriekšējais gads. Nozares sniegto pakalpojumu apjomi 3. ceturksnī pieauga mēreni – par 2,8%. Pieaugumu noteica ar autotransportu pārvadāto kravu apgrozījuma pieaugums, vienlaikus dzelzceļā un ostās kravu apjomi samazinājās.

IKP nozaru struktūra

2012. gads, procentos

Iekšzemes kopprodukts pa nozarēm

procentos

	2010	2011	2012	2013 1-3.cet.	2010	2011	2012	2013 1-3.cet.
	apjumu izmaiņas				ieguldījums izmaiņas			
Iekšzemes kopprodukts	-1,3	5,3	5,2	4,2	-1,3	5,3	5,2	4,2
Lauksaimniecība	2,1	-1,1	-0,9	-2,9	0,1	-0,1	0,0	-0,2
Apstrādes rūpniecība	16,7	11,7	9,4	-0,8	1,6	1,5	1,4	0,4
Pārējā rūpniecība	1,9	-1,3	-2,6	-1,3	0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Būvniecība	-31,1	11,0	14,6	9,2	-2,1	0,6	0,9	1,0
Tirdzniecība un izmitināšana	-0,1	9,4	7,4	5,8	0,0	1,6	1,4	1,1
Transporta un uzglabāšana	0,8	8,1	3,5	1,6	0,1	0,9	0,4	0,4
Citi komercpakalpojumi	0,1	2,7	3,8	6,0	0,0	0,7	1,1	1,7
Sabiedriskie pakalpojumi	-8,1	0,6	-0,6	6,1	-1,2	0,1	-0,1	0,5

Savukārt lauksaimniecība un pārējā rūpniecība bija vienīgās tautsaimniecības pamatnozares, kurās 2013. gada 3. ceturksnī apjomi bija mazāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Vājāku tirgojamo nozaru attīstību 2013. gadā kompensē uz iekšējo tirgu vērsto nozaru izaugsme.

2013. gadā turpina palielināties būvniecības apjomi, ko lielā mērā veicina publiskie pasūtījumi un ES fondu projekti. Būvniecības apjomi 3. ceturksnī bija par 11,6% lielāki nekā pirms gada. Pieaugumu nozarē lielā mērā noteica pieaugums dzīvojamu māju un inženierbūvju būvniecībā, kā arī ostu rekonstrukcijas darbos. Lai arī būvniecības apjomi strauji pieaug, tomēr tie ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

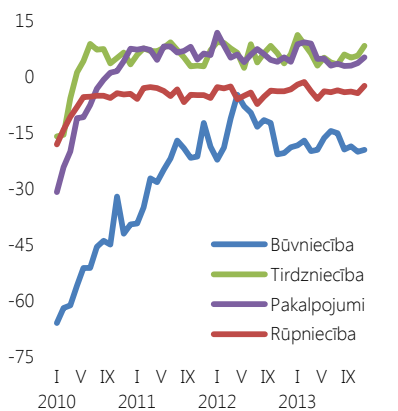
Augot privātam patēriņam, turpinās izaugsme tirdzniecības nozarē. 2013. gada 3. ceturksnī tirdzniecībā sniegto pakalpojumu apjomi pieauga par 5,2%, ko lielā mērā sekmēja mazumtirdzniecības apjomu pieaugums.

2013. gadā komercpakalpojumu nozarē saglabājās stabila izaugsme. 3. ceturksnī komercpakalpojumu apjomi pieauga par 6,3%. Pieaugumu lielā mērā sekmēja izaugsme mākslas, izklaides un atpūtas pakalpojumu nozarēs, nekustamo īpašumu nozarē un finanšu un apdrošināšanas darbību nozarē.

2013. gadā pieaug apjomi arī sabiedrisko pakalpojumu nozarēs un 3. ceturksnī tie bija par 4,1% lielāki nekā pirms gada.

Turpinot pieaugt iekšzemes pieprasījumam, turpmākajos mēnešos saglabāsies stabila uz iekšējo pieprasījumu orientēto nozaru izaugsme. Savukārt, pakāpeniski uzlabojoties ekonomiskajai situācijai ārējos tirgos, sagaidāms, ka arī tirgojamās nozarēs situācija uzlabosies.

Nozaru konfidences rādītāji
sezoniāli izlīdzināti dati

Iekšzemes kopprodukts pa nozarēm

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2011		2012			2013			
	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Iekšzemes kopprodukts	7,3	5,1	7,1	4,9	4,6	4,6	3,8	4,3	4,5
Lauksaimniecība	-0,9	-6,5	0,9	-4,0	2,1	-2,9	0,1	-4,6	-3,5
Apstrādes rūpniecība	9,8	8,8	16,4	9,0	7,2	6,2	-4,8	-0,6	2,5
Pārējā rūpniecība	4,8	-8,5	-3,4	-6,3	-2,9	1,5	-1,4	1,4	-3,9
Būvniecība	19,6	25,9	28,5	26,9	8,3	9,3	9,8	5,3	11,6
Tirdzniecība un izmitināšana	10,1	8,9	7,1	5,8	7,1	9,3	5,0	6,0	5,2
Transports un uzglabāšana	7,6	8,1	3,1	7,6	3,4	0,2	3,2	-1,0	2,8
Citi komercpakalpojumi	2,7	2,6	2,7	2,7	6,9	5,0	8,3	7,4	6,3
Sabiedriskie pakalpojumi	1,7	-0,5	1,4	-0,1	-3,3	-0,5	2,7	6,4	4,1

APSTRĀDES RŪPniecība

No 2009. gada līdz 2012. gada beigām ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā strauji pieauga un pieauguma tempi bija straujāki nekā kopējā tautsaimniecības izaugsme. Pēckrīzes gados apstrādes rūpniecība bija galvenais tautsaimniecības izaugsmes virzītājs.

2012. gadā saglabājās stabils ražošanas apjomu pieaugums apstrādes rūpniecībā. Neskatoties uz izaugsmes tempu pavājināšanos lielākajos eksporta tirgos – ES un NVS valstīs, ražošanas apjomi pieauga par 9,4 procentiem.

Vājš pieprasījums ārējos tirgos 2013. gadā ir ietekmējis nozares sniegumu un apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas apjomi 2013. gada desmit mēnešos ir saglabājušies iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī.

Vislielākais ražošanas apjomu samazinājums 2013. gada desmit mēnešos bija metālapstrādes nozarē – par 17,6%, kas saistīts ar AS „Liepājas metalurģis” darbības apturēšanu.

Savukārt ķīmisko rūpniecību gada pirmajās pusē būtiski ietekmēja zemais pieprasījums ārējos tirgos un 2013. gada desmit mēnešos ražošanas apjomi bija par 8,3% mazāki nekā 2012. gada atbilstošajā periodā. Jāatzīmē, ka situācija nozarē stabilizējās un pēdējos mēnešos ražošanas apjomi aug.

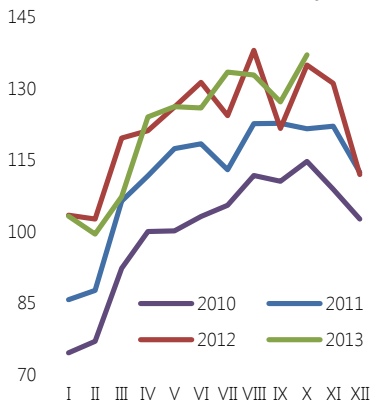
Ražošanas apjomi kokapstrādē, kurā kopš 2009. gada bija vērojama ļoti strauja izaugsme un pērn nozares apjomi par 40% pārsniedza pirmskrīzes līmeni, ir nedaudz piebremzējušies un 2013. gada desmit mēnešos ražošanas apjomi bija par 1,4% lielāki nekā pirms gada.

Vienlaikus citās apstrādes rūpniecības nozarēs, 2013. gadā saglabājās stabila izaugsme. Straujākie pieauguma tempi bija elektrisko un optisko iekārtu ražošanā. Mērenāk izaugsme turpinājās papīra ražošanas un poligrāfijas nozarē, kā arī vieglās rūpniecības nozarē.

Apstrādes rūpniecība
2004. gads = 100

Produkcijas apjomu indekss
sezonāli neizlīdzināti dati, 2010. gads = 100

Ražošanas apjomi palielinās arī uz iekšējo tirgu orientētās nozarēs. Ražošanas apjomi desmit mēnešos bija pieauguši gan nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā, gan pārtikas rūpniecībā – abās nozarēs par 5,3 procentiem.

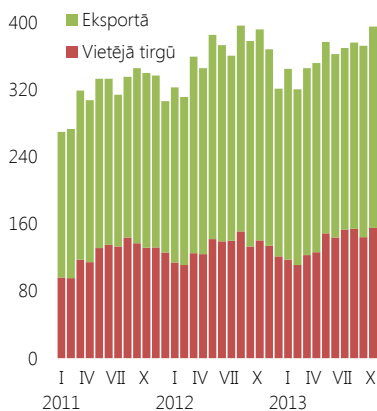
2013. gada desmit mēnešos apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 0,2% mazāks nekā 2012. gada desmit mēnešos. Straujāk apgrozījums bija palielinājies vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 4,3%, savukārt eksportā realizētai produkcijai samazinājās – par 2,8 procentiem.

Ražošanas jaudu noslodze apstrādes rūpniecībā 2013. gada 4. ceturksnī bija 72,2%, kas praktiski palikusi 2012. gada 4. ceturksņa līmenī. Jāatzīmē, ka atsevišķās nozarēs, piemēram, mašīnu un iekārtu ražošanā ražošanas jaudas ir tuvu vēsturiski augstākajam līmenim.

Turpmāko izaugsmi apstrādes rūpniecībā ietekmēs gan iekšzemes pieprasījuma pieaugums, gan ekonomiskās situācijas uzlabošanās Latvijas eksporta partnervalstīs.

Produkcijas realizācija

faktiskajās cenās, milj. latu

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji

procentos

	Struktūra 2012. gadā		2012	2013 I-X	
	Apgrozījums	Aizņemtās darbvietas	Eksporta īpatsvars nozares realizācijā	Apjomu izmaiņas	Apjomu izmaiņas
Apstrādes rūpniecība – kopā	100	100	63,5	9,3	-0,5
Pārtikas rūpniecība	22,9	22,2	33,9	2,5	5,3
Vieglā rūpniecība	4,2	11,2	84,2	3,0	2,5
Kokapstrāde	22,0	19,5	73,2	5,4	1,4
Papīra ražošana un poligrāfija	3,9	3,9	58,3	10,1	4,5
Ķīmiskā rūpniecība	8,1	6,3	77,8	8,3	-8,3
Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumi	5,7	4,1	46,3	8,6	5,3
Metālu un to izstrādājumi	15,5	11,1	76,9	16,2	-17,6
Elektrisko un optisko iekārtas	5,5	3,6	89,3	20,0	16,5
Mašīnas un iekārtas	2,3	2,8	80,3	8,7	1,7
Transporta līdzekļu ražošana	3,8	3,1	92,8	15,8	0,7
Pārējās nozares	6,1	12,2	43,4	26,1	-8,0

INVESTĪCIJAS

Globālās finanšu krīzes ietekmē investīcijas Latvijas ekonomikā būtiski samazinājās, savukārt, atjaunojoties ekonomikas izaugsmei, investīciju aktivitātes kopš 2010. gada samērā strauji pieauga. 2011. gadā investīciju apjomi pieauga par 27,9%, savukārt 2012. gadā – par 8,7% un veidoja 22,8% no IKP. Kopumā 2011.-2012. gadā Latvijas tautsaimniecībā tika ieguldīts 1,2 reizes vairāk nekā 2009.-2010. gadā. Tomēr jāatzīmē, ka investīciju apjomi vidēji ceturksnī ir gandrīz uz pusi mazāki nekā 2007. gadā.

2012. gadā investīcijas pakalpojumu nozarēs pieauga par 16%. Apjomīgie ieguldījumi tika veikti tirdzniecībā, transporta un uzglabāšanas nozarē, kā arī operācijās ar nekustāmo īpašumu. Savukārt investīciju dinamika preču ražošanas nozarēs bija mērenākā nekā 2011. gadā, bet apstrādes rūpniecībā 2012. gadā tika investēts par 8,1% mazāk nekā gadu iepriekš.

2013. gada 1. ceturksnī investīciju apjomi bija par 12% mazāki nekā pirms gada, kas ir saistīts ar iepriekšējā gadā īstenoto lielo investīciju projektu pabeigšanu. Savukārt gada 2. un 3. ceturksnī investīcijas Latvijas tautsaimniecībā par attiecīgi 1,1% un 3,3% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Investīcijas pakalpojumu nozarēs veidoja gandrīz 2/3 no kopējām investīcijām. Investīciju apjomu straujāku pieaugumu lielā mērā kavē lēnā kredītēšanas atjaunošanās.

Kopš 2010. gada pakāpeniski pieaug ienākošo ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmas. 2011. gadā neto ienākošās ĀTI plūsmas Latvijas ekonomikā pieauga gandrīz četras reizes un bija 5,2% no IKP. Salīdzinoši augstā līmenī saglabājas ienākošo ĀTI intensitāte arī 2012. gadā – tās sastādīja 3,2%, bet 2013. gada 9 mēnešos – 2,3% no IKP. ĀTI ieplūdes tempu samazināšanos noteica negatīvās plūsmas enerģētikas, kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē. Arī finanšu starpniecības piesaistīto ĀTI apjoms bija uz pusi mazāks nekā pirms gada. Kaut arī ienākošo ĀTI apjoms apstrādes rūpniecībā 2013. gada 3 ceturksņos bija nedaudz zemākā līmenī nekā pirms gada, tomēr to intensitāte joprojām ir salīdzinoši augsta, liecinot par nozares pievilcību ārvalstu investoriem.

Bruto pamatkapitāla veidošana

2004. gads = 100

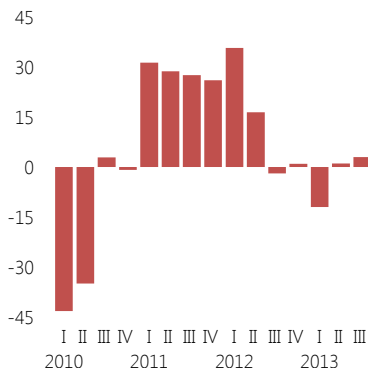

p – prognoze

Bruto pamatkapitāla veidošana

izmaiņas pret iepriekšējā gada

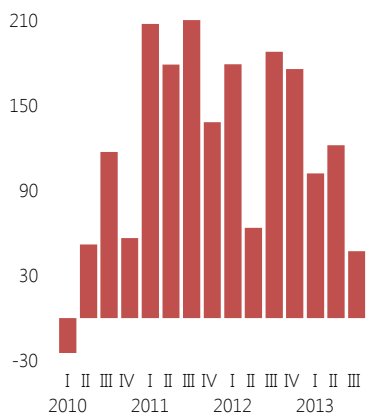
atbilstošo periodu, procentos

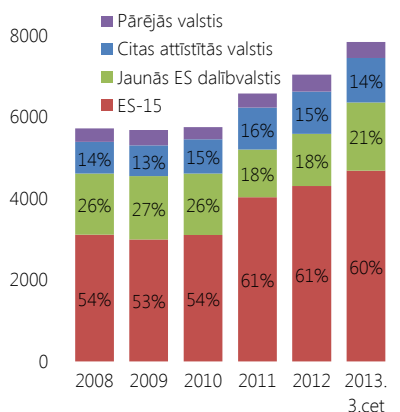
Jāatzīmē, ka ienākošo ĀTI apjomi 2013. gada pirmajā pusē Baltijas valstīs kopumā bija 574,8 milj. eiro, t.i., gandrīz uz pusi mazāk nekā pirms gada. Latvija piesaistīja apmēram 55% no visām ĀTI Baltijas valstīs.

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2013. gada septembra beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 7 940 milj. latu (11 298 milj. eiro), kas bija par 13% vairāk nekā 2012. gada septembra beigās, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 12,2% vairāk. Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI īpatsvars bija ieguldījumiem darījumos ar nekustāmo īpašumu un banku starpniecībā.

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā
plūsmas, milj. latu

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā
pa valstu grupām atlikumi perioda beigās, milj. latu

Nefinanšu investīcijas pa nozarēm
procentos

	struktūra		apjomu izmaiņas		
	2012	2009	2010	2011	2012*
Lauksaimniecība	7,4	-43,9	19,6	59,2	20,7
Apstrādes rūpniecība	15,7	-53,1	5,5	41,6	2,5
Pārējā rūpniecība	17,0	-34,3	-9,3	71,0	10,2
Būvniecība	1,9	-46,1	-33,3	21,3	-36,0
Tirdzniecība un izmitināšana	7,5	-50,6	-24,2	24,5	18,4
Transports un uzglabāšana	20,4	-44,2	8,1	48,1	30,3
Citi komercpakalpojumi	8,5	-30,5	-32,2	-3,5	36,4
Sabiedriskie pakalpojumi	21,6	0,1	-44,3	22,5	-4,1

* provizoriski dati

ĀRĒJĀ TIRDZNICĪBA

Kopš 2010. gada Latvijas ārējā tirdzniecība attīstās ļoti dinamiski. 2012. gadā, salīdzinot ar 2009. gadu, preču eksports faktiskajās cenās gandrīz divkāršojās, savukārt preču imports faktiskajās cenās palielinājās par vairāk nekā 80%. Sākot ar 2009. gadu, vidēji ik gadu eksports ir audzis par 25%, bet imports par 23%. 2012. gadā lielāko ieguldījumu preču eksporta pieaugumā deva lauksaimniecības un pārtikas preces, kā arī metālapstrādes produkti. Ievērojami ir auguši arī kokapstrādes, mašīnbūves un minerālo produktu eksporta apjomi.

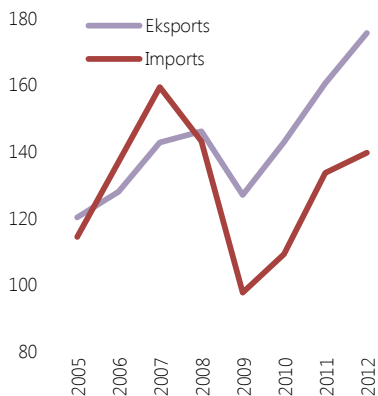
Neskatoties uz to, ka saglabājas nenoteiktība ārējā vidē, Latvijas preču eksports 2012. gadā turpināja strauji augt, faktiskajās cenās – par 15,6%, bet salīdzināmās cenās – par 11,6%. Savukārt preču imports pieauga par 13,9% (salīdzināmās cenās – par 5,6%).

Arī 2013. gadā Latvijas preču eksports turpina augt lēnākos tempos. Janvāri-oktobrī faktiskajās cenās tas ir pieaudzis par 2,7%. Ņemot vērā nelielu eksporta vienības vērtības pieaugumu, salīdzināmās cenās eksporta apjomi ir pieauguši nedaudz lēnāk. Savukārt preču imports 2013. gada janvāri-oktobrī faktiskajās cenās ir palicis iepriekšējā gada līmenī. Savukārt salīdzināmajās cenās tā apjomi ir pat nedaudz sarukuši.

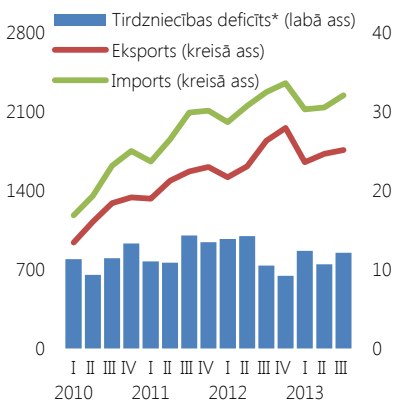
Eksporta apjomiem pieaugot straujāk nekā importam, turpina samazināties arī negatīvā tirdzniecības bilance. 2013. gada desmit mēnešos tā veidoja 11% no kopējā tirdzniecības apgrozījuma.

2013. gada janvāri-oktobrī kopējo eksporta attīstību pozitīvi ietekmēja lielākoties mašīnbūves produkcijas, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu pieaugumi. Saistībā ar A/S „Liepājas metalurģis” darbības apturēšanu ievērojami samazinājās metālu un to izstrādājumu eksports. 2013. gada desmit mēnešos sarukuši arī transportlīdzekļu grupas eksporta apjomi.

Preču eksports un imports pa gadiem
salīdzināmās cenās, 2004. gads = 100

Preču eksports un imports pa ceturkšņiem
mij. latu un procentos

* procentos no kopējā tirdzniecības apgrozījuma

Preču importa apjomu 2013. gada janvārī-oktobrī galvenokārt ietekmēja metālu un to izstrādājumu, kā arī transportlīdzekļu grupas importa samazinājumi. Šo samazinājumu, savukārt, kompensēja ķīmiskās un vieglās rūpniecības, kā arī lauksaimniecības un pārtikas produktu grupu importa apjomu lielie pieaugumi.

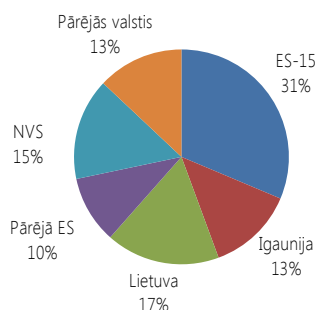
Preču eksporta apjomi uz ES un NVS valstīm 2013. gada janvārī-oktobrī pieauga nedaudz straujāk nekā kopējais eksports. Strauji ir pieaudzis eksports uz lielāko Latvijas eksporta partnervalsti Lietuvu (+11,7%). Uz Igauniju eksports pieauga lēnāk (+1,8%). Savukārt uz pārējām valstīm (izņemot ES un NVS valstis) eksporta apjomi ir sarukuši par 7,1 procentu.

Lielākās Latvijas tirdzniecības partnervalstis 2013. gada janvārī-oktobrī bija Lietuva – 19% no kopējā ārējās tirdzniecības apgrozījuma, Igaunija – 10%, Vācija – 10%, Krievija – 10%, Polija – 8%, Zviedrija un Somija – pa 4% un Dānija un Nīderlande – pa 3 procentiem.

Ņemot vērā vājo ekonomisko situāciju ārējā vidē, kopumā 2013. gadā eksporta apjomu pieaugums būs mērenāks nekā 2012. gadā un turpmāk tā paplašināšanās iespējas būs atkarīgas ne tikai ar situācijas uzlabošanās ārējā vidē, bet galvenokārt ar ražotāju konkurētspējas uzlabošanu.

Latvijas preču eksporta struktūra

2013. gada janvārī-oktobrī, procentos

Latvijas preču eksports un imports

2013. gada janvārī-oktobrī, procentos

	Eksports			Imports		
	struktūra	apjomu izmaiņas	devums izmaiņās	struktūra	apjomu izmaiņas	devums izmaiņās
Kopā tai skaitā:	100	2,7	2,7	100	0,0	0,0
Lauksaimniecības un pārtikas preces	19,5	6,1	1,1	15,7	3,5	0,5
Minerālie produkti	9,0	2,4	0,2	17,3	-2,6	-0,5
Ķīmiskās rūpniecības preces	9,6	3,6	0,3	15,1	7,5	1,0
Vieglās rūpniecības preces	4,9	5,2	0,2	6,2	10,6	0,6
Koks un koka izstrādājumi	16,4	10,0	1,5	2,0	27,7	0,4
Parastie metāli un to izstrādājumi	11,0	-22,9	-3,4	9,2	-14,3	-1,5
Mehānismi un mašīnbūves preces	15,3	17,4	2,3	18,1	-0,2	0,0
Transportlīdzekļi	4,4	-17,7	-1,0	7,4	-14,2	-1,2
Pārējās preces	9,8	14,3	1,3	9,1	7,6	0,6

MAKSĀJUMU BILANCE

Pēdējos gados maksājumu bilances tekošais konts ir neliela deficīta līmenī. 2011. gadā tekošā konta deficīts bija 2,2% no IKP, 2012. gadā – 2,5% no IKP. Savukārt 2013. gada 9 mēnešos konta negatīvā bilance bija 1,4% līmenī no IKP.

Tekošā konta svārstības pārsvarā nosaka izmaiņas ārējās tirdzniecības bilanci. 2012. gadā ārējās tirdzniecības deficīts bija 9,8% no IKP, t.i. vairāk nekā uz pusi zemākā līmenī nekā 2007. gadā (24% no IKP). Ārējās tirdzniecības bilances uzlabošanās ir noteicis straujāks eksporta nekā importa apjomu pieaugums. 2012. gadā faktiskajās cenās eksports pieauga par 15,3%, bet imports – par 13%. Savukārt 2013. gada 9 mēnešos preču eksporta apjoms bija par 3,2% lielāks nekā pirms gada, bet imports pieauga par 0,7% un ārējās tirdzniecības bilances deficīts sasniedza 9,8% no IKP jeb par gandrīz 2 procentpunktiem zemākā līmenī nekā pirms gada.

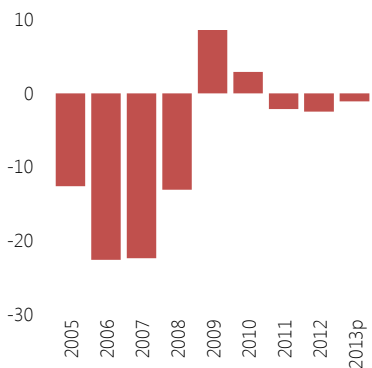
Pakalpojumu bilance ir pozitīva un par 65% nosedz ārējās tirdzniecības deficītu. 2012. gadā pakalpojumu bilances pārpalikums bija 6,8% no IKP, gandrīz divas reizes pārsniedzot 2007. gada līmeni. Arī 2013. gada 3 ceturkšņos pakalpojumu eksporta apjoms bija divreiz lielāks nekā pakalpojumu importa apjoms.

Ienākumu bilances stāvokli galvenokārt nosaka nerezidentu uzņēmumu rentabilitātes izmaiņas. Saistībā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes laikā ienākumu bilance bija pozitīva. 2012. gadā un 2013. gada 9 mēnešos ienākumu bilances deficīts bija 1,8% no IKP, ko ietekmēja nerezidentiem samaksāto dividendu pieaugums. 2013. gadā kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs (2,8% no IKP), saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī.

Finanšu konta bilances svārstības pa ceturkšņiem pakāpeniski mazinās. 2012. gadā finanšu konta bilances pozitīvais saldo bija 2,9% līmenī no IKP. Arī 2013. gada 9 mēnešos finanšu konts bija pozitīvs (1% līmenī no IKP).

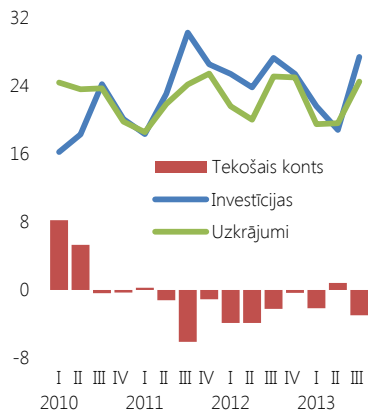
Salīdzinoši augstā līmenī saglabājas ienākošo ĀTI intensitāte. Piesaistītās ĀTI 2012. gadā bija 3,2% no IKP un 2013. gada 9 mēnešos – 2,3% no IKP līmenī.

Tekošā konta bilance
procentos no IKP

p – prognoze

Tekošais konts, investīcijas un uzkrājumi
procentos no IKP

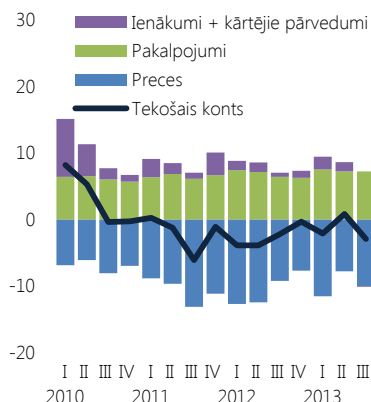

Portfeļinvestīciju daļa ienākošajās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos 3 gados nepārsniedz 10%. Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citu investīciju postenī. 2012. gadā citu investīciju bilance bija negatīva – 5,1% no IKP. 2013. gada 9 mēnešos citu investīciju bilances deficīts sasniedza 0,2% no IKP. Portfeļinvestīciju un citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizāciju.

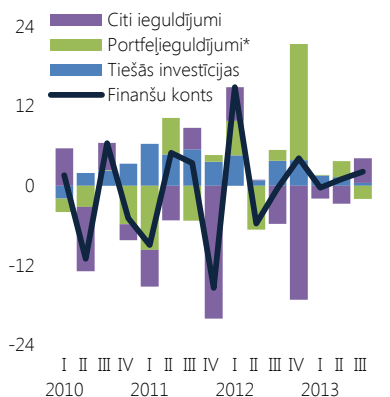
Tekošais kants pa posteņiem

procentos no IKP

Finanšu kants pa posteņiem

bez rezerves aktīviem, procentos no IKP

* portfeļieguldījumi un atvasinātie finanšu instrumenti

Latvijas maksājumu bilance pa posteņiem

procentos no IKP

	2009	2010	2011	2012	2013 1-3.cet.
A. Tekošais kants	8,6	2,9	-2,2	-2,5	-1,4
Tirdzniecības bilance	-7,1	-7,0	-10,8	-10,4	-9,8
Pakalpojumu bilance	6,0	6,1	6,5	6,8	7,3
Neto ienākumi	6,3	0,2	-0,9	-1,8	-1,8
Neto kārtējie pārvedumi	3,4	3,6	3,1	2,9	2,8
B. Kapitāla kants	2,4	1,9	2,1	3,0	2,5
C. Finanšu kants*	-6,9	-2,1	-4,0	2,9	1,0
Tiešās investīcijas	0,6	1,5	4,9	3,2	1,1
Portfeļieguldījumi**	2,3	-2,8	-1,8	4,7	0,1
Citi ieguldījumi	-9,8	-0,7	-7,2	-5,1	-0,2
D. Novirze	0,8	1,2	-0,4	0,2	-0,4
E. Rezerves aktīvi	-5,0	-4,0	4,4	-3,6	-1,7

* bez rezerves aktīviem; ** portfeļieguldījumi un atvasinātie finanšu instrumenti

CENAS

Pēc krīzes izraisītās deflācijas, kad 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija 2010. gada februārī pazeminājās līdz -4,2%, cenas atkal sāka pieaugt. 2011. gadā 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija bija 4%, savukārt 2012. gadā – 1,6%. Inflāciju galvenokārt noteica cenu palielinājums dabasgāzei, pārtikai un degvielai. Liela ietekme bija naftas cenu dinamikai pasaulē. Gada vidējais cenu līmenis 2012. gadā bija par 2,3% augstāks nekā gadu iepriekš.

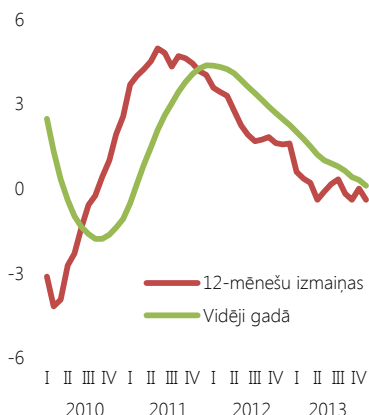
2013. gadā patēriņa cenu dinamika ir ļoti mērena. Novembrī patēriņa cenas bija par 0,4% zemākas nekā pirms gada. 2013. gada vienpadsmit mēnešos lielākā ietekme uz cenu pārmaiņām galvenokārt bija cenu kritumam pārtikai (par 1,4%), degvielai (par 4,9%) un siltumenerģijai (par 6,8%), kas saistīts ar dabasgāzes cenu kritumu, kā arī cenu pieaugumam apaviem (par 5,8%). Jāatzīmē, ka pasaules pārtikas cenas samazinās un novembrī bija par 3,6% zemākas nekā 2012. gada decembrī. Novembrī pasaules naftas cenas ir zemākā līmenī nekā gada sākumā. Atbilstoši arī Latvijā 2013. gada vienpadsmit mēnešos degvielas cenas ir sarukušas par 4,9 procentiem.

Arī ES kopumā cenu dinamika 2013. gadā ir mērena. Oktobrī 12-mēnešu inflācija ES valstīs bija 0,9%, ko noteica pārtikas un pakalpojumu cenu pieaugums.

Turpmākās patēriņa cenu izmaiņas Latvijā būs atkarīgas no ekonomiskās situācijas uzlabošanās un cenu tendencēm pasaulē. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2013. gadā vidējais patēriņa cenu līmenis saglabāsies iepriekšējā gada līmenī. Pakāpeniski aug patērētāju inflācijas gaidas saistībā ar eiro ieviešanu, tomēr tās ietekme uz cenām nebūs lielāka par 0,2-0,3 procentpunktiem.

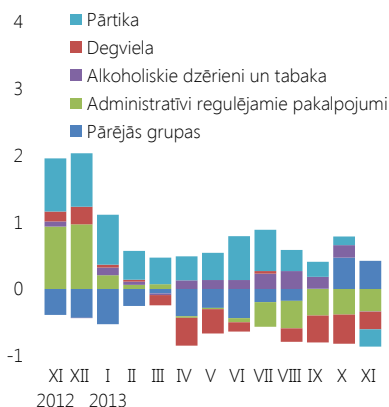
Ražotāju cenas pēc straujā pieauguma 2010. gadā un 2011. gada pirmajā pusē aug mēreni. 2012. gadā ražotāju cenas nedaudz, bet pieaug, galvenokārt energoresursu cenu pieauguma dēļ.

Patēriņa cenu izmaiņas
procentos

Preču un pakalpojumu grupu ietekme
uz patēriņa cenu indeksu

ieguldījums 12-mēnešu izmaiņās, procentos

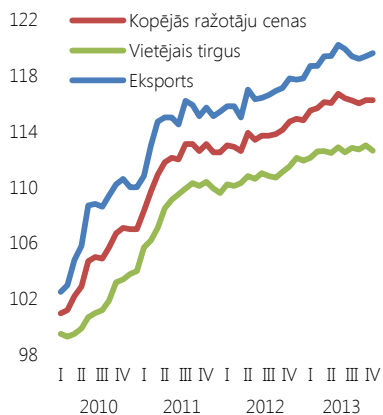
2013. gada oktobrī salīdzinājumā ar 2012. gada oktobri kopējais ražotāju cenu līmenis rūpniecībā palielinājās par 1,2%, vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 0,3%, bet eksportētajai – par 2,2%. Ietekmīgākie cenu pieaugumi bija vērojami kopapstrādē (par 4,1%) un pārtikas ražošanā (par 1,4%), bet lielākais samazinājums – datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā (par 17,1%).

Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas 2013. gada oktobrī bija par 1,4% lielākas nekā pirms gada. 2013. gada desmit mēnešu laikā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā eksportētajai produkcijai ir augušas par 1,6%, bet vietējā tirgū realizētai produkcijai – par 0,7%. Cenas straujāk pieauga kopapstrādē un metālu ražošanā, bet samazinājās – datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā.

Ražotāju cenu kāpums liecina, ka pieprasījums pēc Latvijā ražotās produkcijas pieaug ne tikai vietējā tirgū, kur pakāpeniski uzlabojas ekonomiskā situācija, bet saglabājas augsts arī ārējos tirgos, neskatoties uz vājo ekonomisko izaugsmi galvenajās partnervalstīs.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā

2009. gada decembris = 100

Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem

procentos

		Pret iepriekšējo mēnesi	Pret iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	Pret iepriekšējā gada decembri	Vidēji gadā
2012	Novembris	-0,1	1,6	1,6	2,5
	Decembris	0,0	1,6	1,6	2,3
2013	Janvāris	-0,2	0,6	-0,2	2,0
	Februāris	-0,1	0,3	-0,3	1,8
	Marts	0,5	0,2	0,2	1,5
	Aprīlis	0,0	-0,4	0,2	1,2
	Maijs	0,1	-0,1	0,3	1,0
	Jūnijs	0,2	0,2	0,5	0,9
	Jūlijs	-0,3	0,3	0,2	0,8
	Augusts	-0,8	-0,2	-0,6	0,6
	Septembris	0,3	-0,4	-0,4	0,4
	Oktobris	0,3	0,0	0,0	0,3
	Novembris	-0,5	-0,4	-0,5	0,1

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

Kopš 2010. gada situācija finanšu sektorā pakāpeniski uzlabojas – pieaug no jauna izsniegto kredītu apjoms, uzlabojas kredītportfeļa kvalitāte un pieaug banku piesaistīto noguldījumu apjoms.

2013. gada 3. ceturksnī no jauna tika izsniegti kredīti 604,8 milj. latu apmērā, kas ir par 32,5% vairāk nekā 2012. gada attiecīgajā periodā. Kredītu pieaugumu galvenokārt noteica rezidenti no jauna izsniegto kredītu apjoma pieaugums (par 47%). Nerezidentiem no jauna izsniegto kredītu apjoms pieauga tikai par 9,5%. Banku sektora kopējā kredītportfeļi nerezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars ir sarucis no 45% 2013. gada 1. ceturksnī līdz 32% 3. ceturksnī. Atjaunojas arī mājtsaimniecību un uzņēmējdarbības kreditēšana, no jauna izsniegto kredītu apjoms pieauga attiecīgi par 41,5% un 89,7%. Izsniegtiem kredītiem mājtsaimniecībām visstraujāk pieauga norēķinu karšu un norēķinu kontu kreditēšana. Tautsaimniecības nozarēs, visvairāk jauno kredītu izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbībās. 2013. gada 3. ceturksnī ievērojami pieauga no jauna izsniegto kredītu apjoms nekustamo īpašumu jomā un apstrādes rūpniecībā.

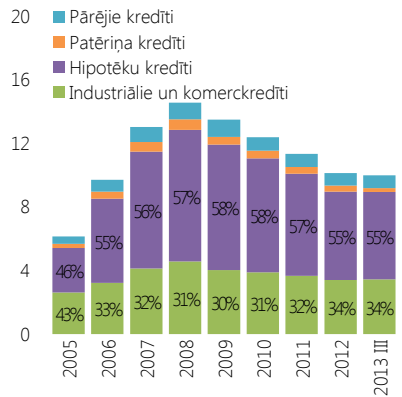
Vienlaikus kredītu atlikumi joprojām turpina samazināties. 2013. gada 3. ceturksņa beigās, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, tie saruka par 7,9%. Šajā periodā samazinājās gan komerc kredītu, gan arī industriālo kredītu atlikumi. Joprojām strauji turpina sarukt arī patērīna kredītu atlikumi (par 39,6%). Hipotekāro kredītu atlikumi samazinās līdzīgos tempos kā iepriekšējos ceturkšņos (par 8,1%).

Kredītportfeļa kvalitāte uzlabojas – 2013. gada 3. ceturksnī ar maksājuma kavējumu bija 17% kredītu – par 2,8 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada. Šis ir zemākais rādītājs kopš 2008. gada beigām, kad ar maksājumu kavējumu bija 15% kredītu. Kredīti ar maksājumu kavējumu vairs 90 dienām saruka par 27%. Šie kredīti veido vairāk kā pusi no visiem kavētajiem kredītiem.

Joprojām turpina pieaugt banku piesaistīto noguldījumu apjoms – 3. ceturksņa beigās tie bija 12,9 miljardi latu jeb par 8,7% vairāk nekā pirms gada.

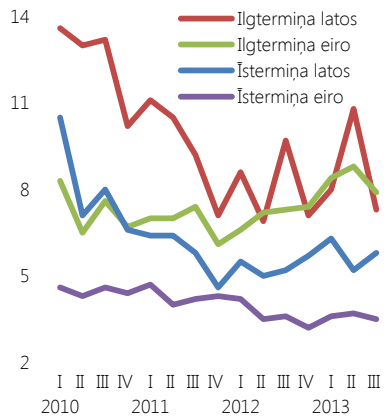
Rezidentiem izsniegtie kredīti

perioda beigās, miljardi latu

Procentu likmes izsniegtajiem kredītiem

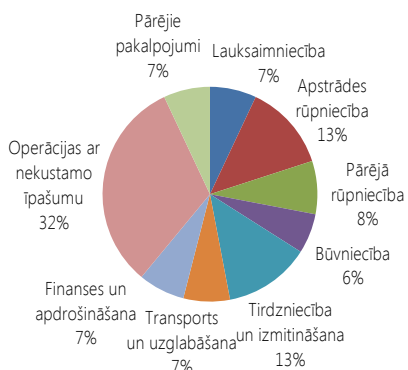
vidējās svērtās, procentos

2013. gada 3. ceturksnī izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes eiro un latos saruka un bija attiecīgi 7,9% un 7,3%. Kopš 2012. gada eiro un latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējās svērtās procentu likmes ir nedaudz sarukušas, sasniedzot attiecīgi 5,8% un 3,5 procentus.

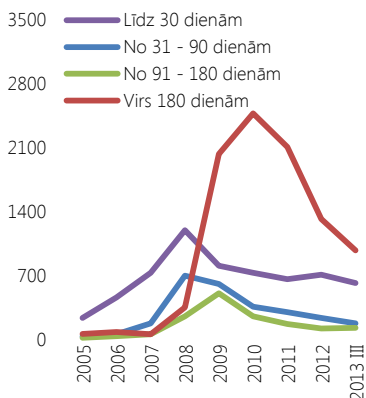
Izsniegto kredītu struktūra pa nozarēm

2013. gada septembra beigās, procentos

Kredīti ar maksājumu kavējumu

perioda beigās, milj. latu

Latvijas banku sistēmas monetārie rādītāji

	2009	2010	2011	2012	2013 3.cet.
<i>perioda beigās, milj. latu</i>					
Tīrie ārējie aktīvi	-3 022,0	-1 219,8	-224,8	613,7	967,2
Tīrie iekšējie aktīvi	8 842,3	7 609,8	6 710,9	6 161,7	5 600,2
Iekšzemes kredīti	12 204,3	11 215,1	11 045,4	9 593,3	8 991,8
Pārējie aktīvi (neto)	-3 362,0	-3 605,3	-4 334,5	-3 431,6	-3 391,6
Plašā nauda M2X	5 820,3	6 390,0	6 486,1	6 775,4	6 567,4
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	667,3	807,4	1 040,0	1 082,4	778,8
Privātpersonu un uzņēmumu noguldījumi	5 153,0	5 582,7	5 446,1	5 693,0	5 788,7
<i>izmaiņas, procentos</i>					
Iekšzemes kredīti	-14,5	-8,1	-1,5	-13,1	-8,4
Plašā nauda M2X	-1,9	9,8	1,5	4,5	0,1
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	-23,0	21,0	28,8	4,1	-26,1
Privātpersonu un uzņēmumu noguldījumi	1,7	1,1	-2,5	4,5	5,1
Iekšzemes kopprodukts (faktiskajās cenās)	-18,7	-2,2	11,7	8,7	6,0

VALSTS BUDŽETS

Ekonomiskās situācijas pasliktināšanās Latvijā 2008.-2009. gadā būtiski ietekmēja valsts fiskālo stāvokli. Lai nepieļautu, ka situācija finanšu sektorā kļūst nekontrolējama, no 2008. gada līdz 2012. gadam Latvijā ir veikta budžeta konsolidācija 2,3 miljardu latu apmērā ar fiskālo ietekmi 16,9% apmērā no IKP, no kuriem aptuveni 6,7% no IKP veido pasākumi ieņēmumu pusē, savukārt 10,2% – izdevumu pusē.

Vidēji gadā no 2008. gada līdz 2012. gadam Latvija ir veikusi fiskālās konsolidācijas pasākumus 3,4% apmērā no IKP. Valdības īstenoto budžeta konsolidācijas pasākumu rezultātā budžeta deficīts no 2009. gada līdz 2012. gadam samazinājās no 9,7% līdz 1,4% no IKP.

2013. gada janvārī-oktobrī valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija 4 972,9 milj. latu, kas ir par 4,6% vairāk nekā pirms gada. Kopējie nodokļu ieņēmumi šajā laikā pieauga par 5,3 procentiem.

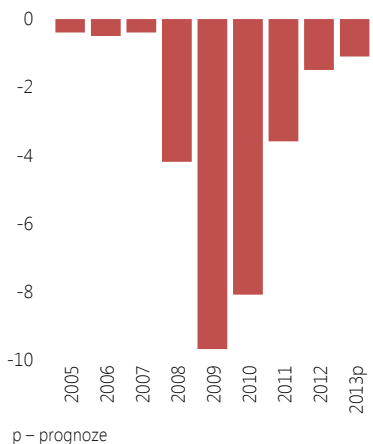
Pieaugot nodarbinātībai un darba samaksai, palielinās darba nodokļu ieņēmumi. 2013. gada desmit mēnešos valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pieauga par 5%, savukārt ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa – par 6,6%. Darbaspēka nodokļi šajā periodā veidoja nedaudz vairāk kā pusi no kopējā ievāktā nodokļu pieauguma.

2013. gada desmit mēnešos, salīdzinot ar 2012. gada atbilstošo periodu, par 6% pieauga PVN ieņēmumi. Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, turpina pieaugt arī uzņēmuma ienākuma nodokļa ieņēmumi – par 4,2 procentiem.

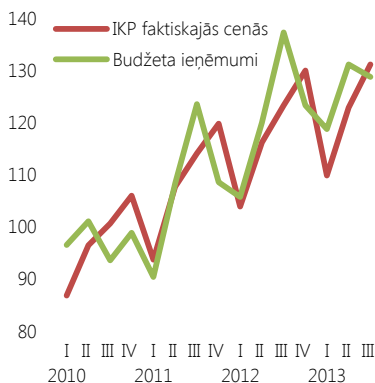
Kopumā 2013. gada desmit mēnešos valsts konsolidētajā kopbudžetā bija finansiālais pārpalikums 268,3 milj. latu apmērā.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2013. gada desmit mēnešos bija 4 704,6 milj. latu, kas ir par 5,1% vairāk nekā 2012. gada desmit mēnešos.

Budžeta balance
procentos no IKP

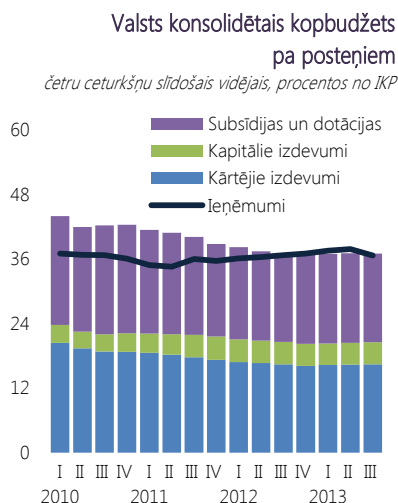
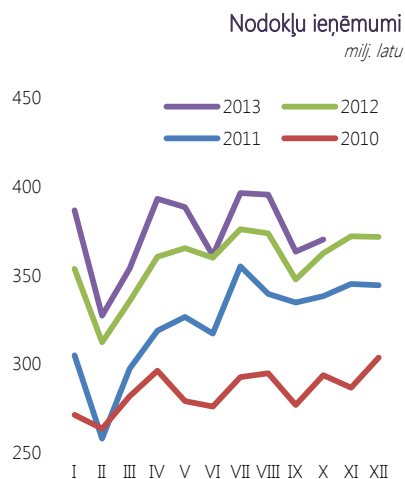

IKP un budžeta ieņēmumi
2009. gada 4. ceturksnis = 100

2013. gada desmit mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada desmit mēnešiem, straujāk ir auguši kārtējie izdevumi – par 7,8% un kapitālie izdevumi – par 7,4%. Izdevumi subsidijām un dotācijām šajā laikā ir palielinājušies par 1,7%. No funkcionālajām kategorijām 2013. gada desmit mēnešos visstraujāk izdevumi pieauga sociālai aizsardzībai, ekonomiskai darbībai, izglītībai, vispārējiem valdības dienestiem un veselībai.

Valdības mērķis ir turpināt samazināt budžeta deficītu – 2013. gadā ir plānots, ka tas sasniegs 1,1% no IKP.

Vispārējās valdības budžets

	mljrd. latu					izmaiņas, %
	2009	2010	2011	2012	2013 I-X	2013 I-X
Ieņēmumi, tai skaitā:	4,72	4,61	5,09	5,74	4,97	4,6
Netiešie nodokļi, tai skaitā:	1,32	1,30	1,46	1,63	1,42	4,9
Pievienotās vērtības nodoklis	0,80	0,83	0,96	1,12	0,98	6,0
Ienākuma un īpašuma nodokļi	1,00	0,99	1,10	1,23	1,08	5,9
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	1,17	1,09	1,23	1,32	1,14	5,0
Pārējie nodokļi	0,03	0,03	0,09	0,10	0,09	9,6
Citi ieņēmumi	1,22	1,19	1,21	1,45	1,24	2,4
Izdevumi	5,61	5,41	5,53	5,72	4,71	5,1

DARBA TIRGUS

Pakāpeniska ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanos izjūt vājāk.

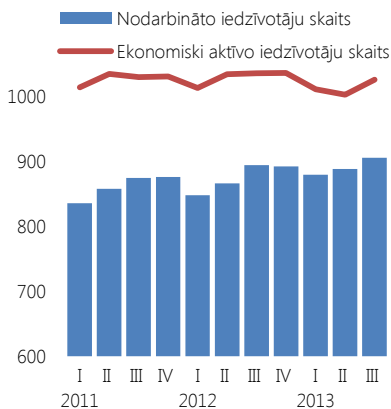
2012. gadā nodarbināto skaits palielinājās par 1,6% un vidēji gadā bija 875,6 tūkst. Neskatoties uz nodarbinātības pieaugumu, joprojām saglabājās relatīvi augsts bezdarbs – vidēji gadā 15 procenti.

2013. gadā situācija darba tirgū turpina uzlaboties. 3. ceturksnī kopumā nodarbināti bija 906,1 tūkst., kas ir par 1.3% jeb aptuveni 11,4 tūkst. vairāk nekā 2012. gada 3. ceturksnī. Vienlaikus ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits samazinājās par 1 procentu.

Bezdarba līmenis 2013. gada 3. ceturksnī sārka līdz 11,8%, kas bija par 1,9 procentpunktiem mazāk nekā gadu iepriekš.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras datiem, arī reģistrētais bezdarba līmenis turpina samazināties – 2013. gada oktobra beigās tas sārka līdz 9,1%. Reģistrēti bija 89,6 tūkst. bezdarbnieku, kas bija par 16,1 tūkst. mazāk nekā 2012. gada oktobrī. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājās Latgales reģionā (18,6%), bet zemākais – Rīgā (5,7%). 2013. gada oktobrī 37,8% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Nodarbinātie un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji
tūkstošos

Aizņemtās darba vietas
tūkstošos

	2008	2009	2010	2011	2012	2013 3.cet.
Pavisam	1 016,6	826,1	776,7	805,5	839,1	873,3
Lauksaimniecība	20,8	17,9	17,5	19,0	20,6	22,1
Apstrādes rūpniecība	138,9	104,1	101,8	109,1	114,5	118,2
Pārējā rūpniecība	26,7	23,7	22,4	22,9	23,7	24,3
Būvniecība	89,3	54,6	46,0	50,9	55,7	65,5
Tirdzniecība un izmitināšana	221,8	173,3	159,7	162,8	170,7	176,5
Transports un uzglabāšana	77,8	67,6	66,8	68,8	72,7	75,5
Citi komercpakalpojumi	196,2	162,8	148,4	157,0	168,5	176,4
Sabiedriskie pakalpojumi	245,1	222,1	214,2	215,0	212,8	214,8

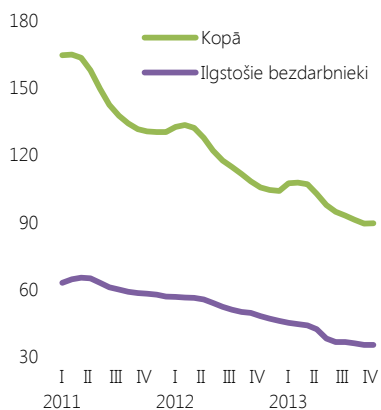

Kopš 2010. gada vidus pakāpeniski palielinās arī Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darbvietu skaits. 2013. gada oktobra beigās kopumā bija reģistrētas 5 758 vakances, kas bija par 37,7% vairāk nekā pirms gada.

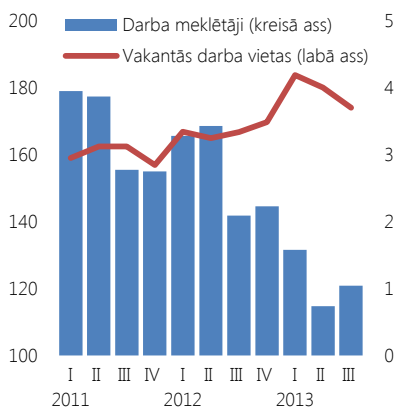
Saldzinoši augstais bezdarbs joprojām galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr arvien izteiktākas kļūst strukturālā bezdarba pazīmes. Saglabājas risks, ka daļa no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši nevarēs atrast darbu, jo nozares, kas ātrāk atgūstas no krīzes, nav tās pašas, kurās bija lielākais darbvietu zaudējums krīzes laikā.

Sagaidāms, ka kopumā 2013. gadā nodarbināto skaits būs par 2,3% jeb 20 tūkst. lielāks nekā 2012. gadā. Savukārt bezdarba līmenis varētu samazināties līdz 12 procentiem.

Reģistrētie bezdarbnieki
tūkstošos

Darba meklētāji un vakantās darba vietas
tūkstošos

Nodarbinātības un bezdarba galvenie rādītāji
15-74 gadu vecuma grupā

	2008	2009	2010	2011	2012	2013 3.cet.
<i>tūkstošos</i>						
Iedzīvotāju skaits	1 702,5	1 674,3	1 635,3	1 595,3	1 560,0	1 536,1
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits	1 143,4	1 101,4	1 056,5	1 028,2	1 030,7	1 026,9
Nodarbināto skaits	1 054,9	908,5	850,7	861,6	875,6	906,1
Bezdarbnieku skaits	88,5	192,9	205,8	166,6	155,1	120,9
<i>procentos</i>						
Ekonomiskās aktivitātes līmenis	67,2	65,8	64,6	64,5	66,1	59,0
Nodarbinātības līmenis	62	54,3	52,0	54,0	56,1	66,9
Bezdarba līmenis	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	11,8

IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMI

Ekonomikas lejupslīdes laikā samazinājās gan nodarbināto skaits, gan strādājošo darba samaksa. Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010. gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums, lai arī bezdarba līmenis saglabājās samērā augstā līmenī.

2010. gadā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa bija 445 lati, t.i., par 3,5% mazāka nekā 2009. gadā un par 7,3% mazāka nekā 2008. gadā. Krīzes laikā, atalgojuma korekcija bija salīdzinoši mērena, lielāko daļu ekonomikas apjomu krituma ir kompensējis strādājošo skaita samazinājums.

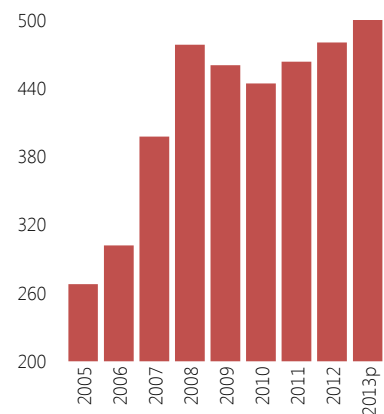
Augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējā bruto darba samaksa pakāpeniski palielinās. 2011. un 2012. gadā tā pieauga attiecīgi par 4,4% un 3,7%. Kopš 2010. gada atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. Sabiedriskajā sektorā pieaugums ir bijis nedaudz straujāks, kas galvenokārt skaidrojams ar daudz lielāku atalgojuma samazinājumu sabiedriskajā sektorā laika posmā no 2008. gada līdz 2010. gadam, ko noteica nepieciešamība ierobežot valsts budžeta tēriņus.

Atalgojums kopš 2010. gada ir pieaudzis visās tautsaimniecības pamatnozārēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums ir bijis nekustamo īpašumu nozarē, valsts pārvaldē un tirdzniecībā.

2013. gada 3. ceturksnī vidējais atalgojums tautsaimniecībā turpināja augt – salīdzinot ar 2012. gada 3. ceturksni, bruto alga pieauga par 5,1% un bija 508 lati. Visaugstākā darba alga saglabājās Rīgas reģionā (575 lati), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (349 lati). Atalgojums straujāk pieauga sabiedriskajā sektorā (5,3%), salīdzinot ar privāto sektoru (5%). Jāatzīmē, ka sabiedriskajā sektorā 2013. gada 3. ceturksnī vidējā bruto alga joprojām bija par 4,8% zemāka nekā 2008. gada attiecīgajā periodā, turpretī privātajā sektorā tā pārsniedza 2008. gada atbilstošā perioda līmeni par 9,1 procentu.

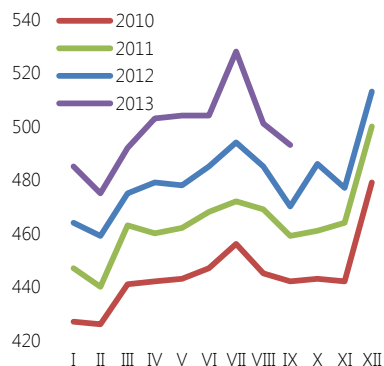
Straujākais algas pieaugums 2013. gada 3. ceturksnī bija ieguves rūpniecībā (17,2%), mākslas, izklaides un atpūtas nozarē (12,7%), valsts pārvaldē (8,7%), un finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē (7,8%).

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa
bruto, latos

p – prognoze

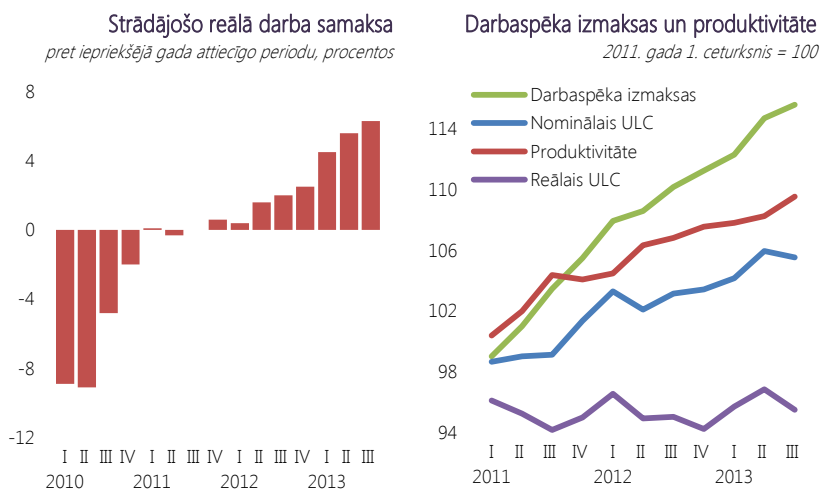
Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa
pa mēnešiem
bruto, latos

Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1 065 latī mēnesī.

Līdz ar nominālā atalgojuma pieaugumu, pakāpeniski palielinās reālā darba alga. Pieaugot patēriņa cenām, reālās algas pieaugums iepriekšējos 2 gados bija mērens – 2011. gadā tā pieauga par 0,1%, bet 2012. gadā – par 1,6%. 2013. gada 3. ceturksnī reālais atalgojums palielinājās par 6,3%. Straujāku reālās algas pieaugumu noteica patēriņu cenu samazināšanās.

2012. gadā turpināja palielināties arī vidējās vecuma pensijas apmērs, kas bija par 1,2% lielāks nekā gadu iepriekš. 2013. gada 3. ceturksnī vidējā mēneša vecuma pensija bija 182,5 latī, kas par 1% pārsniedza 2012. gada 3. ceturksņa līmeni.

Strādājošo vidējā darba samaksa pa nozarēm
bruto, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2009	2010	2011	2012	2013 3.cet
Pavisam	-3,9	-3,5	4,4	3,7	5,1
Lauksaimniecība	-4,7	5,8	8,2	0,7	3,4
Apstrādes rūpniecība	-2,0	0,1	5,0	4,6	3,9
Pārējā rūpniecība	-4,2	4,1	3,7	3,6	3,8
Būvniecība	-1,0	-5,3	4,7	2,0	6,2
Tirdzniecība un izmitināšana	-2,8	-3,6	5,9	4,5	6,4
Transports un uzglabāšana	0,2	0,2	1,0	7,7	3,3
Citi komercpakalpojumi	-1,1	-1,4	3,9	2,4	4,0
Sabiedriskie pakalpojumi	-12,8	-9,0	4,5	2,7	6,5

STARPTAUTISKIE SALĪDZINĀJUMI

Ekonomiskā attīstība Baltijas valstīs

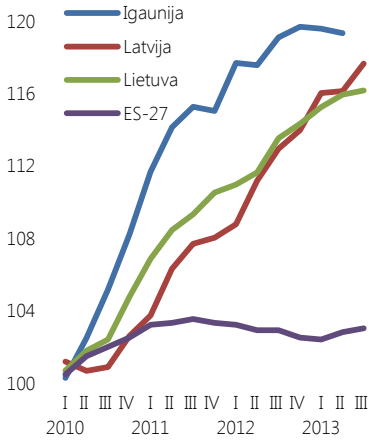
	Latvija	Lietuva	Igaunija
Teritorija, tūkst. km ²	64,6	65,3	45,2
Iedzīvotāju skaits, tūkst., 2013. gada 1. septembrī	2 014,0	2 953,0	1 286,5*
Iekšzemes kopprodukts, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	5,3	6,0	9,6
2012. gads	5,2	3,7	3,9
2013.g. 2.cet.	4,3	3,8	1,0
2013.g. 3.cet.	4,5	2,2	0,7
Apstrādes rūpniecības produkcijas apjomi, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	11,7	6,4	19,9
2012. gads	9,3	3,7	-0,1
2013.g. 2.cet.	-0,6	9,3	4,7
2013.g. 3.cet.	2,5	0,1	3,3
Mazumtirdzniecības apgrozījums**, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	2,3	6,3	4,6
2012. gads	7,3	3,8	5,5
2013.g. 2.cet.	4,0	6,3	2,9
2013.g. 3.cet.	2,6	5,5	1,1
Patēriņa cenu pārmaiņas, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	4,4	4,1	5,0
2012. gads	2,3	3,1	3,9
2013.g. 2.cet.	-0,1	1,3	3,4
2013.g. 3.cet.	-0,1	0,4	2,8
Nodarbināto skaits, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	1,3	0,5	6,7
2012. gads	1,6	1,8	2,5
2013.g. 2.cet.	2,6	1,0	3,4
2013.g. 3.cet.	1,3	0,8	1,1
Bezdarba līmenis, procentos no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem			
2011. gads	16,2	15,4	12,5
2012. gads	15,0	13,4	10,2
2013.g. 2.cet.	11,4	11,7	8,1
2013.g. 3.cet.	11,8	10,9	8,0

* dati uz 2013. gada 1. janvāri

** kalendāri izlīdzināti dati

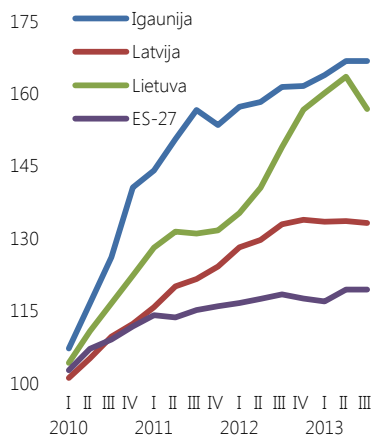
Iekšzemes kopprodukts

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

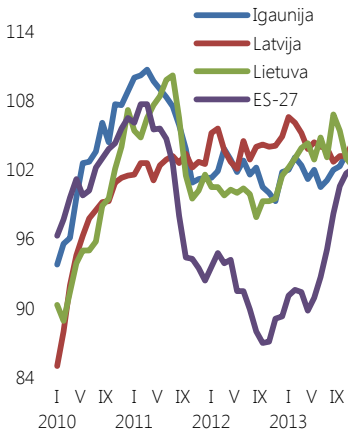
Preču un pakalpojumu eksports

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

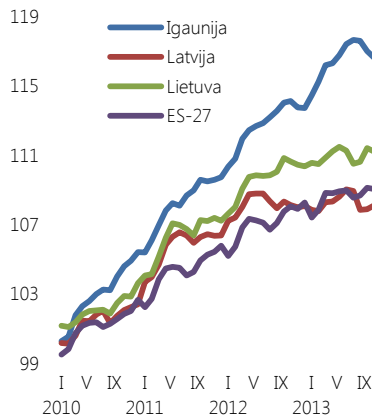
Ekonomikas sentimenta indekss

sezonāli izlīdzināti dati

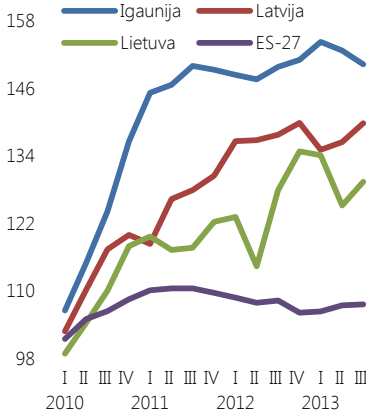
Saskaņotais patēriņa cenu indekss

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

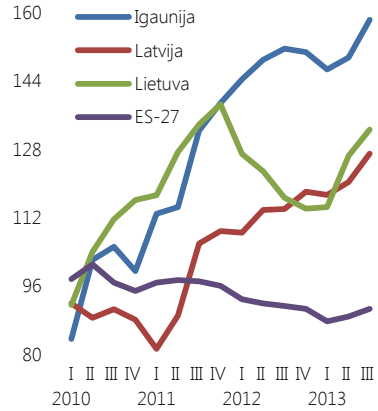
Apstrādes rūpniecības produkcijas apjomi

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

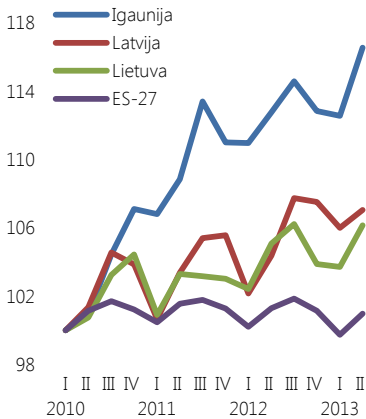
Būvniecības apjomi

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

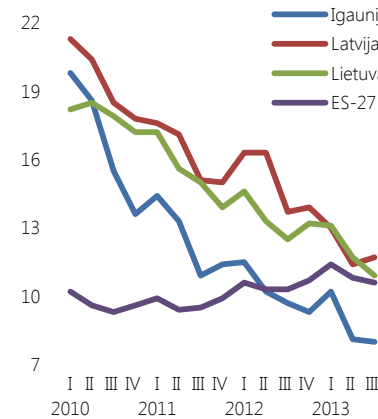
Nodarbināto skaits

2010. gada 1. ceturksnis = 100

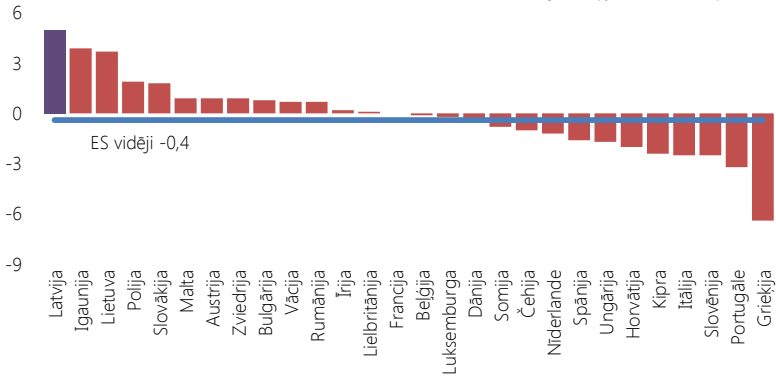
Bezdarba līmenis

procentos

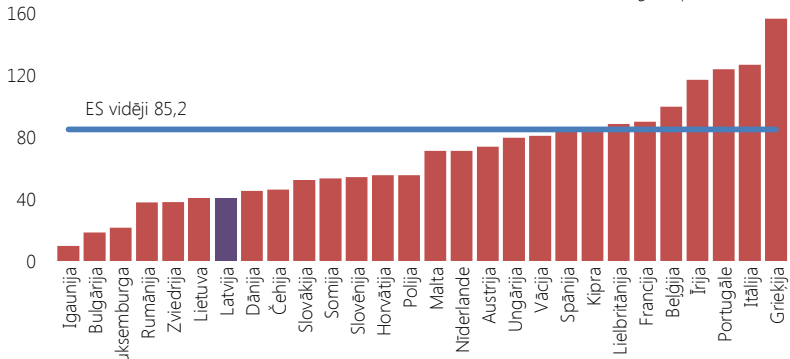
Iekšzemes kopprodukts

2012. gadā, apjomu izmaiņas, procentos

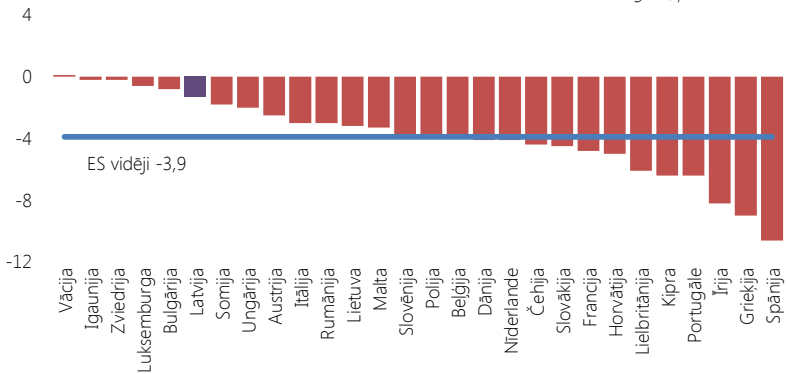
Valsts pārāds

2012. gadā, procentos no IKP

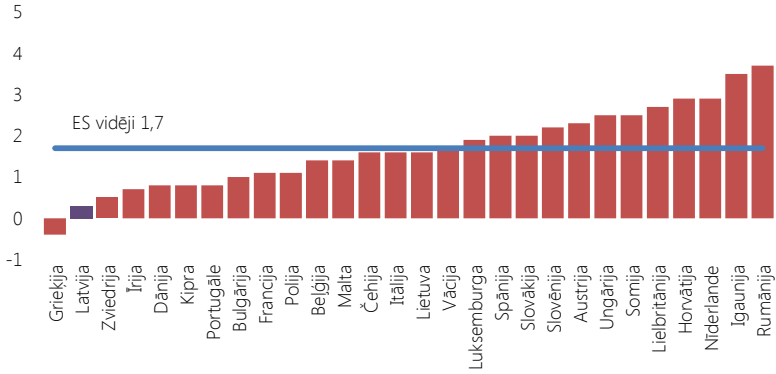

Budžeta bilance

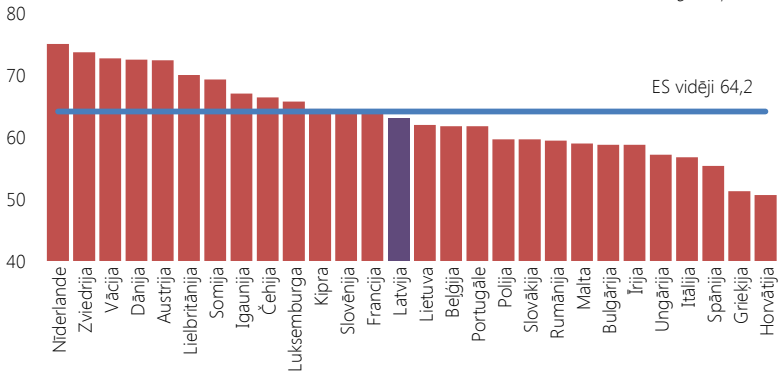
2012. gadā, procentos no IKP

Saskaņotais patēriņa cenu indekss
2013. gada oktobrī, vidēji gadā, procentos

Nodarbinātības līmenis
2012. gadā, procentos

Bezdarba līmenis
2012. gadā, procentos

